

Mihin suuntaan potilasturvallisuuskulttuurissa? Henkilöstökyselyjen tuloksia vuosilta 2008 ja 2011

Hannele Turunen, professori, ISY

Pirjo Partanen, yliopistonlehtori, TtT, ISY

Raija Mäntynen, kliininen tutkija, TtT, ISY

Merja Miettinen, hallintoylihoitaja, dosentti, PSSHP

Katri Vehviläinen-Julkunen, professori, ylihoitaja, ISY, PSSHP

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Potilasturvallisuuskulttuuri

- kansainvälistä taustaa

- Institute of Medicine (IOM, 1999)
 - *To Err is Human: Building a Safer Health System - julkaisu*
 - arvio: 44000 – 98000 potilasta kuolee vuosittain US:n sairaaloissa hoitovirheiden vuoksi (väkiluku vuonna 2007 n. 305 milj.)
 - Vrt. Suomessa 700-1700 kuolee (Amos Pasternack, HS 5.9.2011)
- WHO (2004) *World Alliance for Patient Safety*

Potilasturvallisuuskulttuuri

- koostuu potilaiden turvallista hoitoa edistävästä
 - systemaattisesta toimintatavasta, arvoista ja asenteista
 - tällaista toimintaa tukevasta johtamisesta
 - riskien arvioinnista, ehkäisevistä ja korjaavista toimenpiteistä sekä toiminnan jatkuva kehittämisestä
- haittatapahtumista noin puolet on estettävissä kehittämällä
 - toimintatapoja ja -järjestelmiä sekä työkaluja potilasturvallisuutta vaarantavien ongelmien tunnistamiseen, estämiseen ja virheistä oppimiseen

Potilasturvallisuuskulttuuri

- kansallista taustaa

- Suomi
 - STM ohjausryhmä 2006-2009,
 - Suomalainen potilasturvallisuusstrategia vuosiksi 2009-2013: Edistämme potilasturvallisuutta yhdessä
- potilaille aiheutuneita haittoja voidaan estää selvittämällä niiden syitä ja ottamalla oppia poikkeamista
- potilasturvallisuutta edistää:
 - syyllistämätön, rakentava ja myönteinen toimintakulttuuri
 - tilanteiden ennakointi
 - johdon sitoutuminen potilasturvallisuuden edistämiseen
 - omasta ja muiden toiminnasta oppiminen
 - tiimityö, yhteisesti sovitut toimintatavat
 - potilaiden ja heidän läheistensä aktiivinen mukanaolo

Potilasturvallisuuskulttuuri

- kansallista taustaa

- Suomi
 - STM
 - potilasturvallisuus tärkeänä osaamistavoitteena terveydenhuollon koulutuksessa ja perehdyttämisessä
 - potilasturvallisuutta edistävä tutkimus
 - Potilasturvallisuuden työkaluja työyhteisöille
 - Potilasturvallisuusaineisto potilaille ja omaisille
 - Potilasturvallisuuden huoneentaulu
Potilasturvallisuuden muistilistat
Potilaan käsikirja
 - THL käynnistää laajan yhteistyöohjelman, jonka tavoitteena on potilaan hoitoon liittyvien kuolemien ja haittatapahtumien puolittuminen vuoteen 2020 mennessä (HS 5.9.2011)

Potilasturvallisuuskulttuuri - kansallista taustaa

- Terveydenhuoltolaki 1326/2010 (voimaan 1.5.2011)
 - Terveydenhuoltolain painotukset:
 - Asiakaskeskeisyys
 - Laatu ja potilasturvallisuus
 - Perusterveydenhuollon vahvistaminen
 - Eri toimijoiden välinen yhteistyö
 - Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
 - Kustannusten kasvun hillitseminen
- STM Asetus laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanon suunnitelmasta (voimaan 1.5.2011)

Toimintaohjelma 2009 – 2011 JOHTAMISELLA VAIKUTTAVUUTTA JA VETOVOIMAA HOITOTYÖHÖN

- *Hoitotyön johto ja esimiehet* ottavat näkyvästi vastuun potilasturvallisuuden edistämisestä hoitotyössä
- Laadukas perushoito ja potilasohjaus ovat turvallisen hoidon perusedellytyksiä
- Hoitotyön johtajien tehtävänä on huolehtia siitä, että *hoitohenkilöstön määrä, rakenne ja osaaminen sekä työskentelyolosuhteet* vastaavat työyksikön perustehtävän ja potilasturvallisuuden vaatimuksia, jotta hoitotyötä voidaan toteuttaa hyvälle hoidolle asetettujen laatuvaatimusten mukaisesti ja turvallisesti

Potilasturvallisuuskulttuuri suomalaisessa erikoissairaanhoidossa -kyselytutkimus

- Tarkoituksena kuvata ja analysoida potilasturvallisuuskulttuuria erikoissairaanhoidon henkilöstön näkökulmasta
- Aineisto
 - verkkokysely neljässä sairaalassa 2008, 2011
 - kansainvälisesti testattu Hospital Survey on Patient Safety Culture –mittari,
 - joka käytössä myös useissa Euroopan maissa
 - (vrt. The European Network for Patient Safety /EUNetPaS)

Vastaajien taustatietoja (2008, 2011)

	2008 %-osuus (n=1064)	2011 %-osuus (n=1871)
Sairaala		
Kuopio	27	37
Jyväskylä	50	32
Joensuu	12	17
Mikkeli	11	14
Toimialue		
Vuodeosasto	43	37
Ajanvarauspoliklinikka	14	17
Päivystyspoliklinikka	5	6
Toimenpide-/tutkimusyksikkö	8	18
Tehostetun hoidon yksikkö	8	4
Muu	22	18

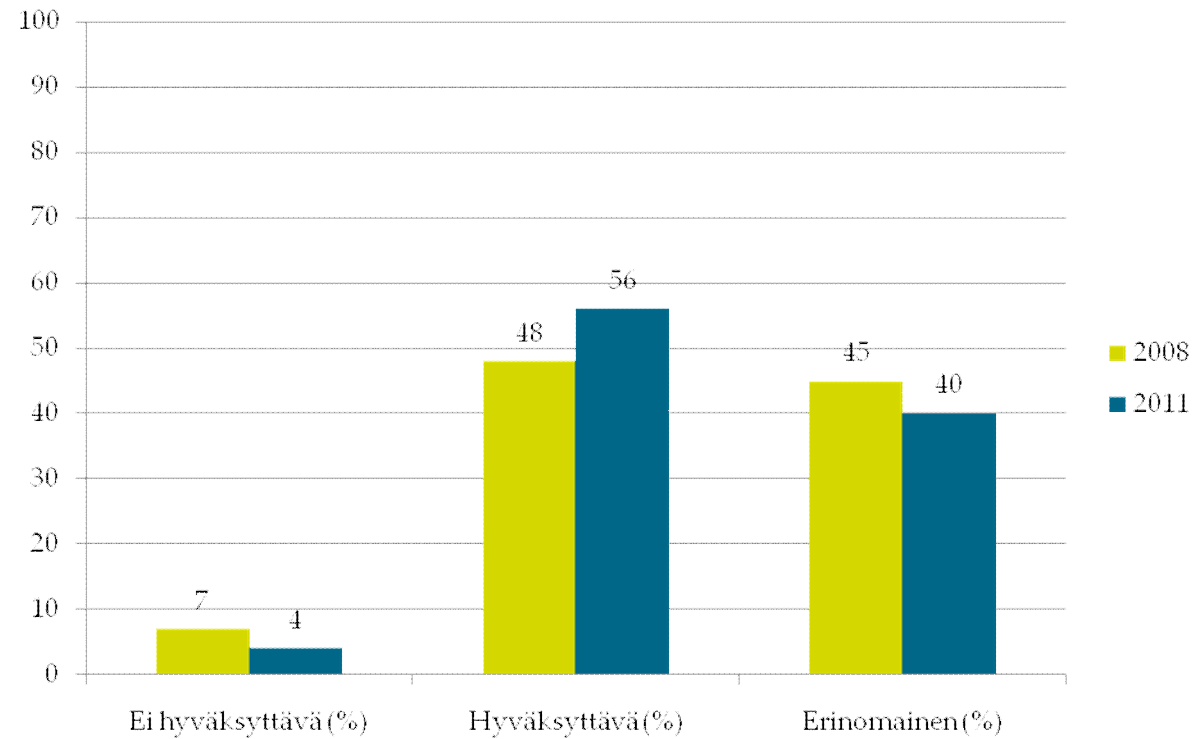

Vastaajien taustatietoja (2008, 2011)

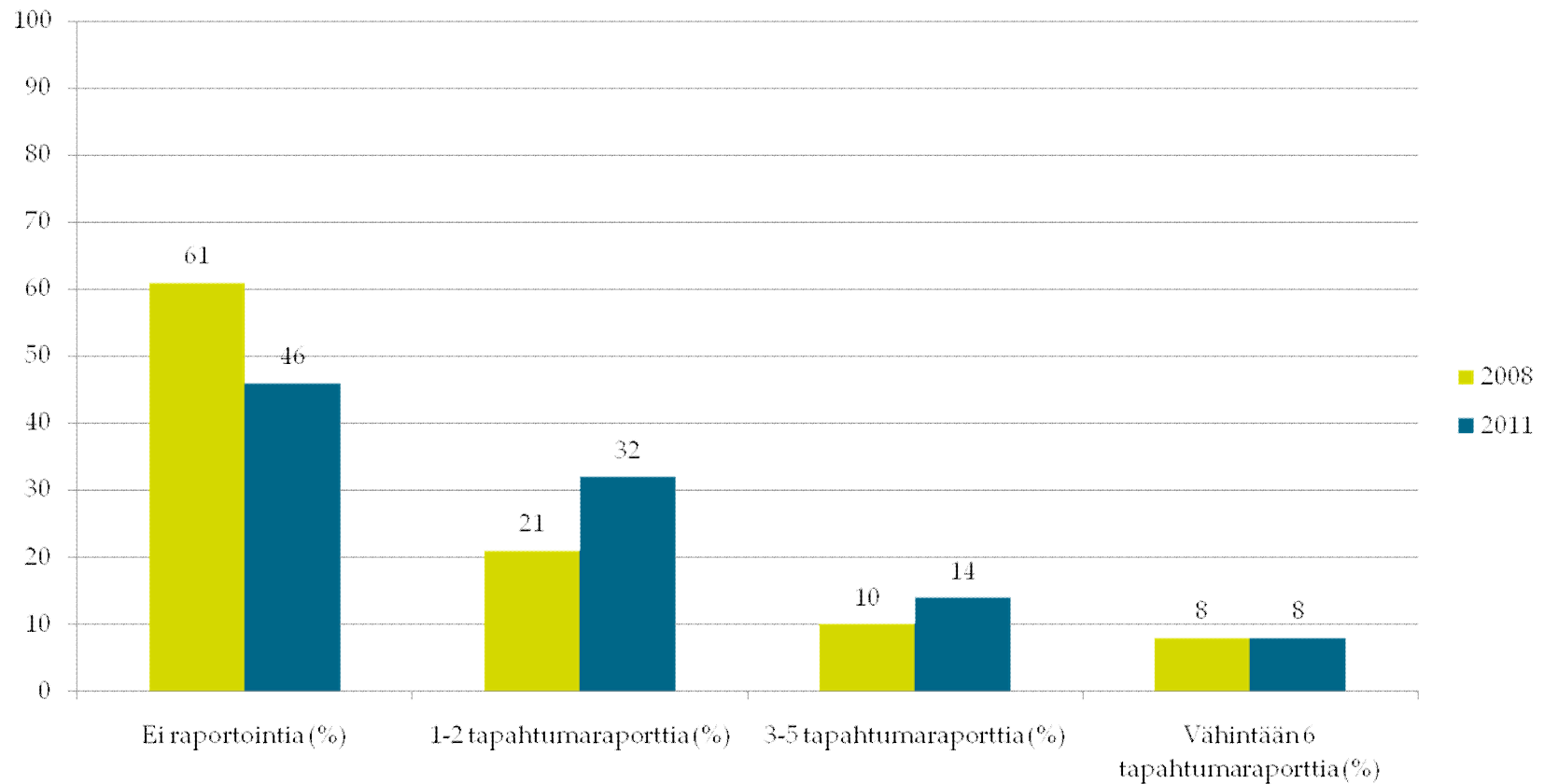
	2008 %-osuus	2011 %-osuus
Ammattiryhmä		
Sairaanhoitaja	69	66
Perushoitaja	9	10
Hoitotyön johtaja	10	6
Lääkäri	7	8
Muu	5	10
Välitön vuorovaikutus potilaiden kanssa		
Kyllä	92	90
Ei	8	10

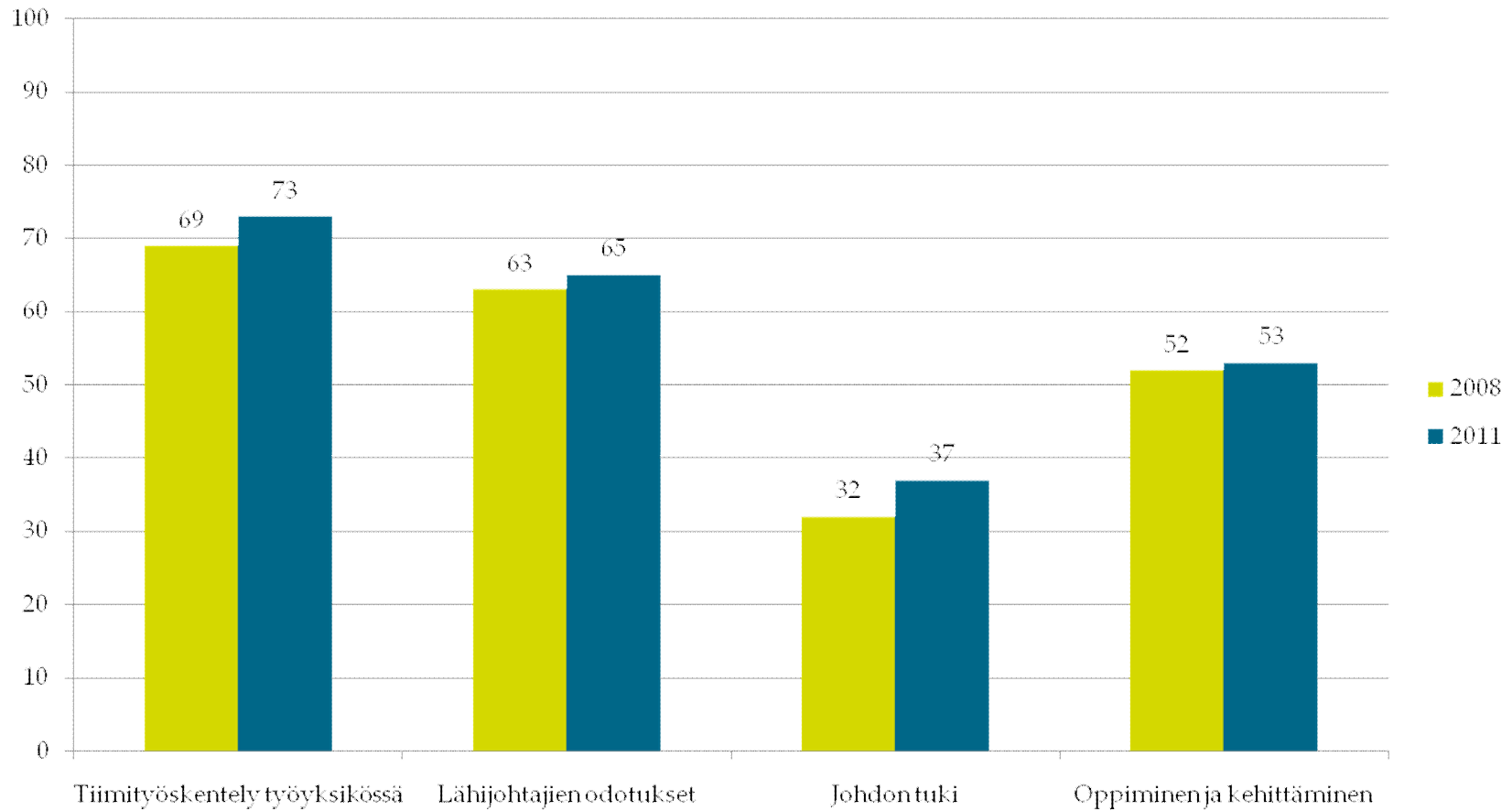
Arviot potilasturvallisuuden tasosta

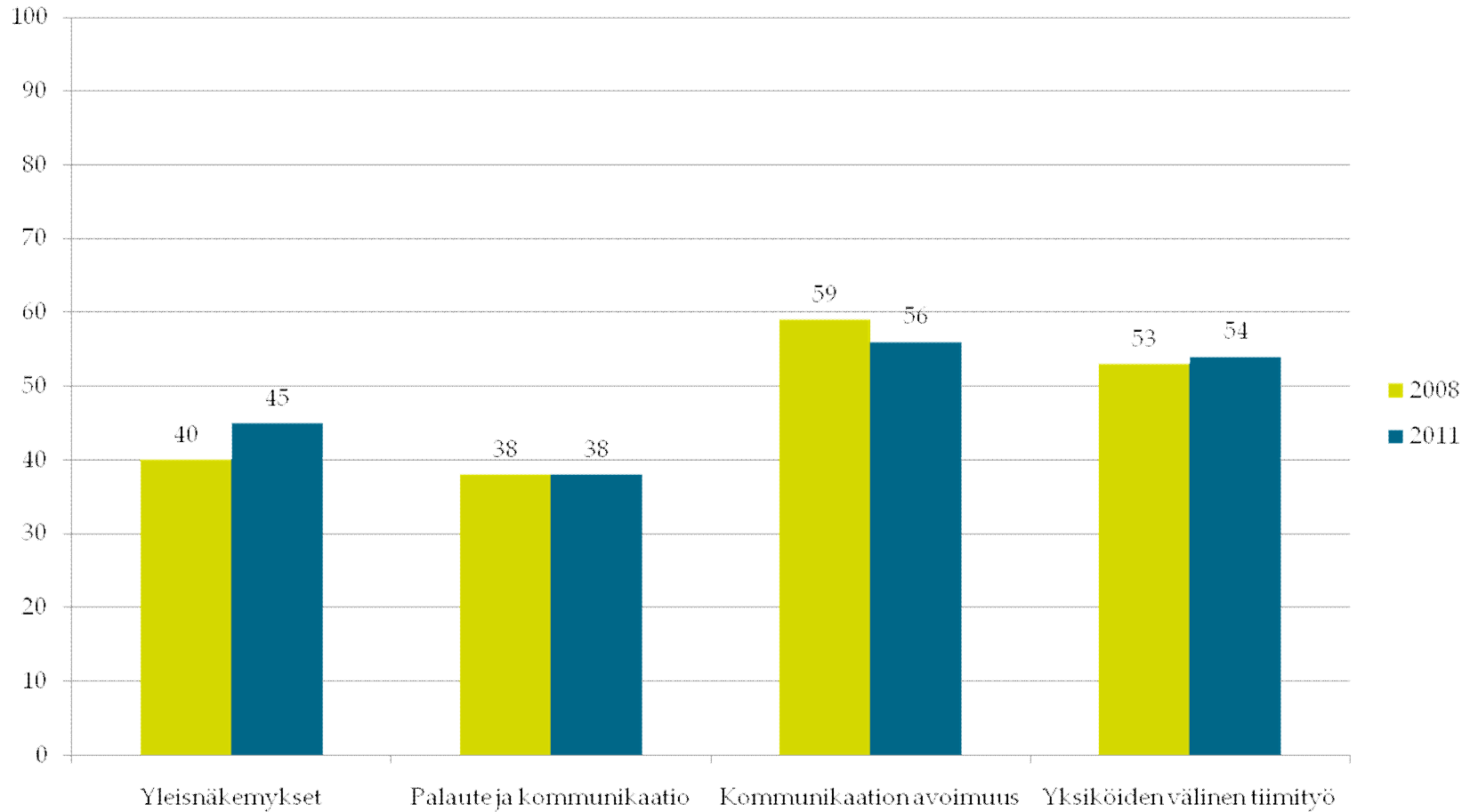
Vaaratapahtumien raportointi

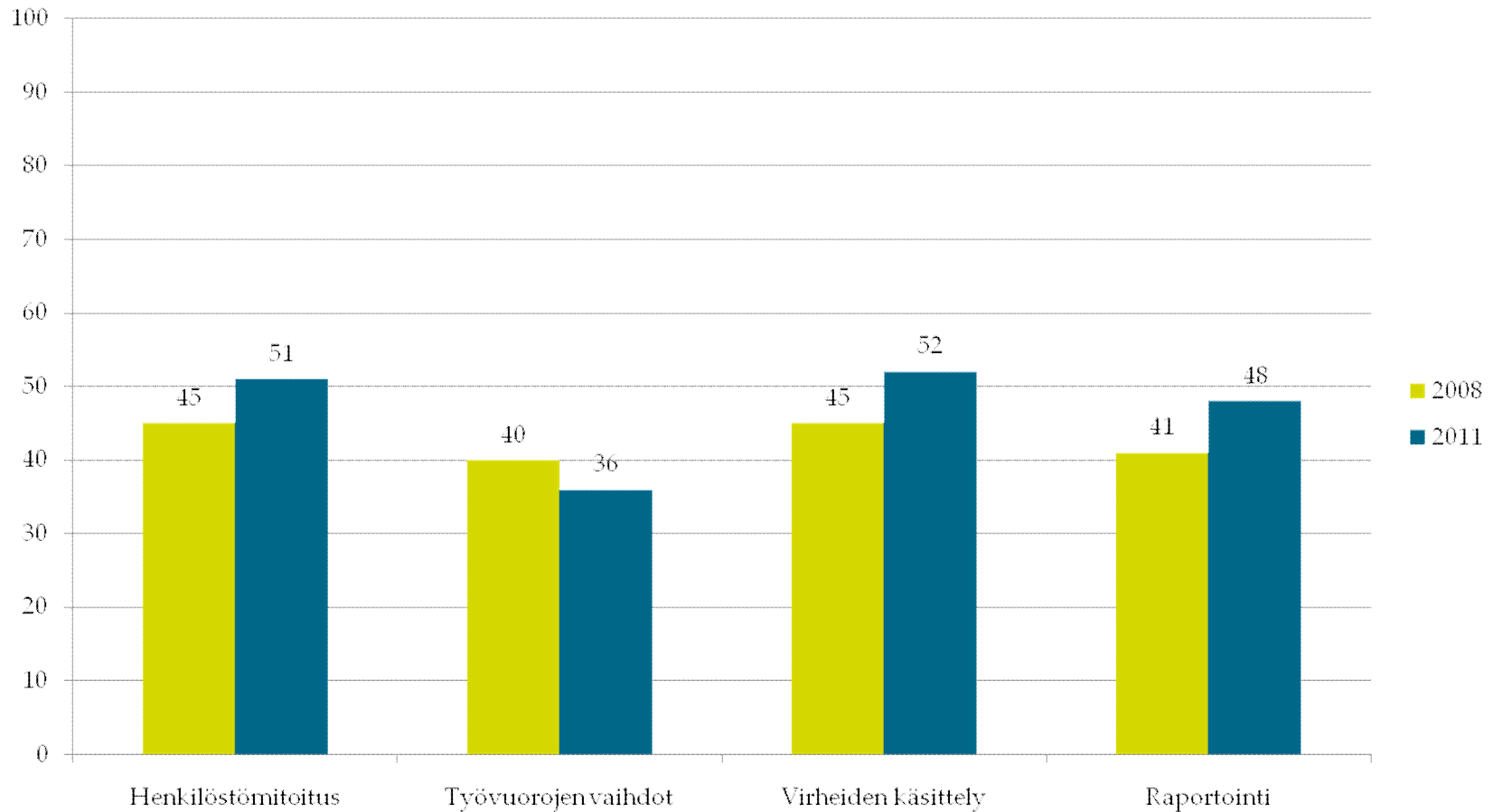
Positiivisten vastausten %-osuudet osa- alueittain

Positiivisten vastausten %-osuudet osa- alueittain

Positiivisten vastausten %-osuudet osa-alueittain

Yhteenvetoa ja johtopäätöksiä

- Potilasturvallisuuskulttuuri kehittynyt erikoissairaanhoidossa jossain määrin myönteiseen suuntaan 2008-2011
- Kehitystä myönteiseen suuntaan:
 - Ei-rankaiseva virheiden käsittely (7%)
 - Vaaratapahtumien raportointi (7%)
 - Henkilöstömitoitus (6%)
 - Johdon tuki potilasturvallisuudelle (5%)
 - Yleisnäkemykset potilasturvallisuudesta (5%)
 - Tiimityöskentely työyksikössä (4%)
 - Lähijohtajan odotukset ja toiminta (2%)

Yhteenvetoa ja johtopäätöksiä

- Ennallaan tai kielteiseen suuntaan kehitystä
 - Palaute ja kommunikaatio vaaratapahtumiin liittyen (0%)
 - Oppiminen ja jatkuva kehittäminen (1%)
 - Työvuorojen vaihtoon ja potilaiden siirtymisiin liittyvät asiat (-4%)
 - Kommunikaation avoimuus (-3%)
- Myönteisen potilasturvallisuuskulttuurin juurruttamiselle ja näkyväksi tekemiselle on hyvät lainsäädännölliset perusteet ja valtakunnan tason strateginen ohjaus.
- Tärkeää arvioida säännöllisesti henkilöstön näkemyksiä potilasturvallisuuskulttuurin tasosta ja hyödyntää saatuja tuloksia edelleen kehittämisessä.

"Knowing is not enough; we must apply.
Willing is not enough; we must do"
-Goethe

Kiitos mielenkiinnostanne!

